B 17 LIITE 2: ASIAKKAIDEN TUNTEMINEN (hallitus 12.6.2026)

Yleistä asiakkaiden tuntemista koskevasta ohjeistuksesta

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, jäljempänä *rahanpesulaki* tai *ResL*) 3 luvun 1 §:n mukaan asianajajan on tunnettava asiakkaansa ja noudatettava asiakkaan tuntemista koskevia toimia riskiperusteiseen arviointiin pohjautuen koko asiakassuhteen ajan. Asiakkaan tunteminen tarkoittaa, että asianajaja tietää asiakkaastaan ja hänen toimintatavoistaan riittävästi pystyäkseen havaitsemaan asiakkaan toiminnassa poikkeamia ja estämään siten rahanpesua tai terrorismin rahoittamista.

Asianajotoimiston on voitava osoittaa Suomen Asianajajille, että sen asiakkaan tuntemista ja jatkuvaa seurantaa koskevat menetelmät ovat riittävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin kannalta. **Asianajotoimistolla tulee olla kirjallinen ohje asiakkaan tuntemistoimista, joita se noudattaa asiakassuhteissaan.** Ohje asiakkaiden tuntemiseksi voi sisältyä asianajotoimiston riskiarvioon tai se voi olla erillinen ohje. Ohjeen tulee sisältää ainakin seuraavat tiedot:

- millaisia tuntemistoimia asianajotoimisto suorittaa asiakkaidensa tuntemiseksi,
- miten tuntemistiedot kerätään,
- milloin asianajotoimisto käyttää yksinkertaistettua tuntemismenettelyä (vapaaehtoinen), ja jos sellaista käytetään, ja mitä tuntemistietoja silloin kerätään,
- milloin asianajotoimisto käyttää tehostettua tuntemismenettelyä (pakollinen) ja mitä tuntemistietoja silloin kerätään,
- menettelyt asiakkaan tosiasiallisten edunsaajien tunnistamiseksi,
- menettelyt asiakkaan poliittisen vaikutusvallan selvittämiseksi sekä
- kuinka usein asianajotoimisto päivittää asiakkaiden tuntemistiedot.

Lisäksi pakolliset menettelyt kansainvälisen pakotesääntelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseksi voi halutessaan sisällyttää asiakkaiden tuntemista koskeviin ohjeisiin.

Yksinomaan rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä toimeksiantoja hoitavan asianajotoimiston ei tarvitse laatia ohjetta. Asiakkaiden tuntemista koskevien menettelyjen mitoittaminen ja niiden valvonta ovat riskiperusteista. Mikäli asianajotoimisto hoitaa rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvia toimeksiantoja vain harvoin ja ne ovat tuolloinkin toimiston arvion mukaan vähäriskisiä, asianajotoimiston menettelyiden ja sitä myöden myöskään ohjeen ei tarvitse olla niin laaja ja kattava kuin sellaisella asianajotoimistolla, joka hoitaa pääasiassa rahanpesulain soveltamisalan piirissä olevia toimeksiantoja.

Asiakkaiden tuntemista koskevien menettelyiden taustalla vaikuttaa asianajajan riskiarvio asiakkaasta. Asianajotoimiston riskiarviossa tulee arvioida yleisesti, millaiset tekijät vaikuttavat siihen, onko asiakas matala-, normaali- vai korkeariskinen. Asiakkaan varsinainen riskiluokittelu on kuitenkin tehtävä aina toimeksiantokohtaisesti. Tämä arvio asiakkaan riskiluokasta heijastuu myös asiakkaiden tuntemista koskeviin menettelyihin. Kun asiakkaat arvioidaan riskiperusteisesti, asianajaja osaa soveltaa tehostettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi, kun tapaukseen liittyy tavanomaista suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Riskiperusteinen arviointi mahdollistaa myös tuntemistoimien keventämisen tapauksissa, joissa on tavanomaista pienempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Riskiperusteisen arvioinnin tarkoituksena onkin kohdentaa resursseja tapauksiin, joissa niitä tarvitaan eniten.

Asianajotoimisto voi käyttää seuraavalta sivulta alkavaa mallia laatiessaan omat menettelynsä ja oman ohjeensa asiakkaiden tuntemisesta. Asianajotoimisto voi ottaa malliohjeen oman ohjeensa pohjaksi ja täydentää sen omaan toimintaansa soveltuvaksi. Ohje asiakkaiden tuntemiseksi on päivitettävä säännöllisesti, mieluiten vuosittain.

Asiakkaan tunteminen on rahanpesulain mukainen yläkäsite, joka pitää sisällään kaikki rahanpesulain mukaiset erilaiset tuntemistoimet. Asiakkaan tuntemista koskeviin toimenpiteisiin kuuluvat ainakin:

1) asiakkaan *tunnistaminen* ja tämän henkilöllisyyden *todentaminen* asiakirjasta
2) asiakkaan edustajan tunnistaminen ja tämän henkilöllisyyden todentaminen sekä sen varmistaminen, että edustajalla on oikeus toimia asiakkaan puolesta
3) tosiasiallisten edunsaajien tunnistaminen ja tarvittaessa näiden henkilöllisyyden todentaminen
4) sen toteaminen, onko asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsen tai yhtiökumppani
5) asiakkaan ja asiakkaan tosiasiallisen edunsaajan toimintaa, liiketoiminnan laatua ja laajuutta sekä palvelun tai tuotteen käyttämisen perusteita koskevien tietojen hankkiminen
6) asiakassuhteen jatkuva seuranta.

Asianajotoimisto [AA:n] ohje asiakkaiden tuntemiseksi

1. Ohjeen tarkoitus ja soveltamisala

Ohjetta sovelletaan niihin toimiston toimeksiantoihin, jotka ovat rahanpesulain soveltamisalan piirissä. [*Tässä kohdassa toimiston tulee arvioida, mihin sen hoitamiin toimeksiantotyyppeihin sovelletaan rahanpesulakia.*]

Tätä ohjetta ei sovelleta toimeksiantoihin, jotka koskevat oikeudenkäyntiavustaja- tai oikeudenkäyntiasiamiestehtävien hoitamista. Tällaisina pidetään varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellista neuvontaa, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä. Mikäli toimeksianto on ns. määräyksenvarainen tehtävä eli perustuu oikeuden antamaan määräykseen (pesänselvittäjä, pesänjakaja, pesähoitaja tai selvittäjä), siihen ei sovelleta asiakkaan tuntemista koskevia säännöksiä sellaisenaan.

2. Asiakas

Asianajajan on tunnettava asiakkaansa rahanpesulain määrittämällä tavalla. Tuntemisvelvollisuus kohdistuu asianajajan asiakkaaseen eli päämieheen. Asiakas, joka solmii asianajotoimiston kanssa toimeksiantosopimuksen, on aina vakituinen asiakas, vaikka kyse olisi kertaluonteisesta toimeksiantosopimuksesta.

Erityistilanteita:

- Mikäli asianajaja toimii kuolinpesän pesänselvittäjänä tai -jakajana taikka konkurssipesän pesänhoitajana tuomioistuimen määräyksellä, ei asianajajalla ole varsinaista rahanpesulain mukaista asiakasta, joka tulisi tuntea rahanpesulain mukaisesti.
- Mikäli tuomioistuin ei ole antanut kuolinpesän pesänselvittäjän tai -jakajan määräystä, perunkirjoituksessa pesän ilmoittaja on rahanpesulain mukainen asiakas, joka asianajajan tulee tuntea rahanpesulain mukaisesti. Muut pesän osakkaat tulee tunnistaa sukuselvityksestä.
- Perinnönjaossa, joka tehdään osakkaiden välisenä sopimusjakona, ja asianajaja edustaa kaikkia pesän osakkaita, asiakkaita ovat kaikki kuolinpesän osakkaat tai osakkaan edustaja, jos osakas on vajaavaltainen tai osakkaalle on määrätty edunvalvoja. Mikäli asianajaja edustaa vain yhtä kuolinpesän osakkaista, vain tätä on pidettävä myös rahanpesulain mukaisena asiakkaana.
- Mikäli asianajotoimiston laskun maksaa kolmas osapuoli, jolla ei ole ilmeistä yhteyttä (kuten rahoituksen saaja maksaa rahoitussopimusta koskevan toimeksiannon laskun tai emoyhtiö maksaa tytäryhtiönsä laskun) liiketoimeen tai toimeksiantoon, tulee myös tästä osapuolesta hankkia riskiperusteisesti rahanpesulain mukaiset tuntemistiedot.

Asiakkaan tuntemisen lisäksi asianajajan on noudatettava rahanpesulain 3 luvun 4 §:n 3 momentin mukaista *selonottovelvollisuutta*. Selonottovelvollisuus edellyttää, että asianajaja hankkii tietyissä tilanteissa rahanpesulain mukaisia **tuntemistietoja myös sellaisista tahoista, jotka eivät ole asianajajan asiakkaita**. Selonottovelvollisuus voi kohdistua esimerkiksi toimeksiannon vastapuoleen tai omaisuuden ostajaan. Näin on esimerkiksi tilanteissa, joissa asianajaja toimii pesänselvittäjänä tai -jakajana taikka konkurssipesän pesänhoitajana ja myy pesän omaisuutta. Lue selonottovelvollisuudesta lisää rahanpesun estämisen oppaan kohdasta 5.3.

Asiakkaan riskiluokka (esimerkiksi matala, normaali, korkea) sekä perustelut tälle kirjataan toimistossa [*minne, esim. asiakastietojärjestelmään*]. Mikäli riskienarviointiin ei liity erityisiä tekijöitä, lyhyet perustelut riittävät.

3. Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen

Asiakkaan *tunnistamisella* tarkoitetaan asiakkaan henkilöllisyyden selvittämistä asiakkaan toimittamien tietojen perusteella. Asiakkaan henkilöllisyys voidaan selvittää asiakkaan suullisesti antamien tietojen perusteella eli yksinkertaisimmillaan asiakkaan nimeä kysymällä. Asiakas on tunnistettava (eli selvitettävä asiakkaan tai asiakkaan edustajan nimi) ennen asiakassuhteen aloittamista.

Henkilöllisyyden todentamisella tarkoitetaan asiakkaan henkilöllisyyden varmistamista luotettavasta ja riippumattomasta lähteestä peräisin olevien asiakirjojen tai tietojen perusteella. Asiakkaan henkilöllisyys tulee todentaa aina, kun asiakkaan henkilötunnus tallennetaan toimiston asiakasrekisteriin. Henkilöllisyyden **todentamisasiakirjan kopio tulee säilyttää** tai todentamisasiakirjasta tallentaa tiedot toimiston järjestelmiin. Henkilöllisyyden todentamistavat:

- **Suomalainen luonnollinen henkilö**: todentamalla henkilöllisyys passista, henkilökortista, ajokortista[1] tai kuvallisesta Kela-kortista taikka vahvalla sähköisellä tunnistamisvälineellä.

- **Suomalainen oikeushenkilö:** henkilöllisyys todennetaan kaupparekisterin, yhdistysrekisterin tai säätiörekisterin tiedoilla hankkimalla asiakkaasta rekisteriote.

- **Oikeushenkilön edustaja:** Kun asiakas on yhtiö tai yhteisö, ja edustaja toimii asiakkaan lukuun, tunnistetaan ja todennetaan myös edustajan henkilöllisyys sekä varmistetaan edustajan oikeus toimia asiakkaan puolesta. Edustajan tunnistamis- ja todentamisvelvollisuus koskee tilanteita, joissa toinen henkilö toimii joko valtuutettuna tai lakimääräisenä edustajana asiakkaan puolesta ja tämän nimissä.

- **Ulkomaalainen luonnollinen henkilö:** henkilöllisyys voidaan todentaa kansallisesta passista tai ETA-alueen viranomaisen myöntämästä henkilökortista.[2]

- **Ulkomaille rekisteröity oikeushenkilö**: henkilöllisyys todennetaan paikallisen kauppa- tai yhteisörekisterin tiedoilla hankkimalla asiakkaasta rekisteriote.[3]

[1] Suomalaisen viranomaisen myöntämä ajokortti.

[2] Asiakkaan esittämän matkustusasiakirjan aitoutta ei käytännössä pystytä kuitenkaan selvittämään etenkin, jos passin turvatekijät eivät ole korkealla tasolla. Suomeen tulleilla turvapaikanhakijoilla ei välttämättä ole mitään matkustusasiakirjaa mukanaan heidän saapuessaan, minkä vuoksi voi kulua pitkä aika ennen kuin heidän henkilöllisyytensä voidaan luotettavasti todentaa. Prado-palvelusta voi tarkistaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin, Norjan ja Sveitsin viranomaisten myöntämien henkilö- ja matkustusasiakirjojen aitous- ja turvatekijöitä, ks. http://www.consilium.europa.eu/prado/fi/prado-start-page.html.

[3] Yrityksen rekisteröintiasiakirjoja voi olla vaikea saada tai niiden aitoutta varmistaa, jos ne saadaan muualta kuin virallisista rekistereistä. Mikäli mahdollista, niin yrityksen taustatietojen selvittämisessä voi käyttää ulkomaista asianajotoimistoa, joka voi verifioida yritykseen liittyvien asiakirjojen aitouden ja tarvittaessa henkilökohtaisesti todentaa yrityksen taustahenkilöt. Luotettavien tahojen käyttäminen apuna madaltaa riskiä.

*[**Kirjaa tähän, miten asiakkaiden tuntemistoimet suoritetaan asianajotoimistossa käytännössä.** Esimerkiksi: Kun uusi asiakas tavataan ensimmäisen kerran ja toimeksiantosopimus solmitaan, asiakasta pyydetään täyttämään asiakkaan tuntemistietojen lomake, joko henkilöasiakkaan tai yhteisöasiakkaan versio. Samalla asiakkaana olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön edustajan henkilöllisyys todennetaan ja henkilöllisyyden todentamisasiakirjasta otetaan kopio ja tämä tallennetaan. Tarvittaessa eli ainakin korkean riskin asiakkaiden kohdalla todennetaan myös oikeushenkilön tosiasiallisten edunsaajien henkilöllisyys. Kirjaa myös, mihin henkilöllisyyden todentamisen asiakirjat tallennetaan.*

Jos toimistossa on käytössä tuntemistietojen keräämiseen ohjelmisto, esim. Netvisor KYC tai DOKS, asiakkaalle lähetetään järjestelmästä pyyntö tuntemistietojen täyttämiseksi. Tässä yhteydessä asiakkaan henkilöllisyys todennetaan vahvalla sähköisellä tunnistautumisella. Tunnistautumisen yhteydessä tulee varmistaa, että toimisto saa tiedon myös asiakkaan henkilötunnuksesta, jos se ei sisälly sähköisiin tunnistamistietoihin.]

4. Tuntemistoimien ajoittaminen

Asiakas tunnistetaan ja asiakkaan henkilöllisyys todennetaan asiakassuhdetta perustettaessa. Asiakkaan tuntemistoimet suoritetaan loppuun ennen toimeksiantosuhteen solmimista. Viimeistään tämä on tehtävä ennen kuin asiakas saa määräysvaltaansa liiketoimeen sisältyvät varat tai muun omaisuuden tai ennen kuin liiketoimi on suoritettu loppuun. (ResL 3:2.4)

Jos asiakkaan tuntemiseksi säädettyjä toimia ei pystytä suorittamaan, asiakassuhdetta ei perusteta.

Poikkeuksellisesti toimeksiannon valmisteleminen on kuitenkin mahdollista aloittaa, jos se on tarpeen asiakkaan oikeuksien turvaamiseksi, vaikka kaikkia tuntemistietoja ei olisi vielä saatu. Ennen kuin asiakas on toimittanut kaikki pyydetyt tuntemistiedot, toimeksiantoa ei saa suorittaa loppuun eli asiakkaalle ei saa antaa pyydettyä oikeudellista neuvoa tai luovuttaa asiakirjoja taikka sallia omaisuuden siirtoa tai asianajajan asiakasvaratilin käyttämistä. Olennaista on, että asiakkaan tuntemistoimet on suoritettu loppuun ennen kuin asiakkaalle annetaan pyydetty oikeudellinen neuvo tai luovutetaan asiakirja. Mikäli kyse on korkean riskin asiakkaasta, toimeksiannosta tai maantieteellisestä alueesta, kaikki tuntemistiedot tulee saada ennen toimeksiantosuhteen solmimista.

Mikäli asiakkaan tuntemistietoja päivitetään asiakassuhteen aikana ja asiakas kieltäytyy tietojen toimittamisesta, toimeksiannon hoitamista ei saa jatkaa, mikäli puute asiakkaan tuntemistiedoissa on olennainen ja välttämätön.

5. Etätunnistaminen

Jos asiakas ei ole läsnä tunnistettaessa ja henkilöllisyyttä todennettaessa, on kyse niin sanotusta *etätunnistamisesta*. Etäasiointiin voi liittyä tavanomaista suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski, jos asiakkaan henkilöllisyyden todentamiseen ei käytetä vahvaa sähköistä tunnistautumista.

[Kuvaile, käytetäänkö etätunnistamista. Toimistossa voidaan esimerkiksi linjata, että asiakas tavataan lähtökohtaisesti aina henkilökohtaisesti ja henkilöllisyys todennetaan tässä yhteydessä.]

Mikäli käytetään etätunnistamista, tulee riskin vähentämiseksi suorittaa jokin seuraavista toimenpiteistä:

1. todentaa asiakkaan henkilöllisyys hankkimalla lisäasiakirjoja tai -tietoja luotettavasta lähteestä;

2. varmistaa, että liiketoimeen liittyvä suoritus tulee luottolaitoksen tililtä tai se maksetaan tilille, joka on aiemmin avattu asiakkaan nimiin; tai
3. todentaa asiakkaan henkilöllisyys vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitetulla tunnistusvälineellä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 28 artiklassa, taikka muun sähköisen tunnistamistekniikan avulla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

Mikäli ei voida käyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista ja asiakas tavataan vain etänä, asiakasta pyydetään toimittamaan todentamisasiakirjan, esimerkiksi passin, kopio. Tämän lisäksi asiakas tavataan videoyhteyden välityksellä, jotta pystytään varmistamaan, että todentamisasiakirja kuuluu asiakkaalle. Mikäli kyseessä on korkean riskin asiakas tai toimeksianto, voi asiakasta pyytää toimittamaan julkisen notaarin tai toisen asianajotoimiston oikeaksi todistaman kopion todentamisasiakirjasta.

6. Yhteisön tosiasiallisen edunsaajan tunnistaminen

Tosiasiallinen edunsaaja omistaa suoraan tai välillisesti yli 25 % oikeushenkilöstä tai käyttää tosiasiallista määräysvaltaa muulla tavoin. **Oikeushenkilön tosiasialliset edunsaajat on selvitettävä ja tunnistettava**. Yhteisöasiakkaan tosiasialliset edunsaajat selvitetään kysymällä asiakkaalta ja varmistamalla, että asiakkaan antamat tiedot vastaavat asiaankuuluvan rekisterin tietoja.

Jos asiakas on ulkomainen yhtiö, ei yhtiön tosiasiallisten edunsaajien tietoja ole saatavissa kotimaisista rekistereistä. Tällöin tosiasiallisten edunsaajien tunnistamiseksi asiakkaalta voidaan pyytää tiedot sen konserni-, omistus- ja määräysrakenteesta. Tosiasiallisten edunsaajien tietoja voi saada myös maakohtaisista rekistereistä ilmaiseksi tai maksullisena.

Tosiasiallisista edunsaajista tulee aina kerätä nimen ja syntymäajan lisäksi henkilötunnus. Mikäli oikeushenkilön tosiasiallinen edunsaaja on hallituksen jäsen ja hänen henkilötunnuksensa ei ilmene kaupparekisteriotteesta, se pyydetään asiakkaalta tai henkilöltä itseltään.

Lisäksi tulee arvioida, onko olemassa syitä, joiden vuoksi tosiasiallisen edunsaajan henkilöllisyys on tunnistamisen lisäksi tarpeen myös *todentaa*. Mikäli kyseessä on korkean riskin asiakas tai liiketoimi, tosiasiallisen edunsaajan henkilöllisyys tulee todentaa henkilöllisyystodistuksesta tai vahvalla sähköisellä tunnistamisella.

Yhteisön tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka viime kädessä:

a) omistaa suoraan tai välillisesti suuremman kuin 25 prosentin osuuden oikeushenkilön osakkeista tai muuten omistaa vastaavan osuuden oikeushenkilöstä[4];
b) käyttää suoraan tai välillisesti suurempaa kuin 25 prosentin osuutta oikeushenkilön äänioikeuksista, ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin[5]; tai

[4] Omistusosuus voi muodostua osakeyhtiössä yksittäisestä yli 25 prosentin omistusosuudesta, mutta myös esimerkiksi luonnollisen henkilön suoraan omistaman 10 prosentin osuuden ja hänen yksin omistamansa yhtiön kautta omistaman 16 prosentin osuuden summana.

[5] Osakeyhtiössä pidetään tämän säännöksen perusteella tosiasiallisena edunsaajana henkilöä, joka omistaa vain 10 prosenttia osakeyhtiön osakkeista, mutta nämä osakkeet tuottavat erilajisiin osakkeisiin liittyvien äänimäärien johdosta yli 25 prosentin ääniosuuden.

c) käyttää muulla tavoin tosiasiallisesti määräysvaltaa oikeushenkilössä[6].

Osoituksena suorasta omistuksesta pidetään sitä, että luonnollisella henkilöllä on suurempi kuin 25 prosentin omistusosuus tarkasteltavasta oikeushenkilöstä. Osoituksena välillisestä omistuksesta pidetään puolestaan sitä, että

a) oikeushenkilöllä, jossa yksi tai useampi luonnollinen henkilö käyttää itsenäistä päätösvaltaa, on suurempi kuin 25 prosentin omistusosuus tai suurempi kuin 25 prosentin osuus äänioikeuksista tarkasteltavasta oikeushenkilöstä; tai
b) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jossa luonnollinen henkilö käyttää itsenäistä päätösvaltaa, on omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin perustuva oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä tarkasteltavan oikeushenkilön hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä.

Jos tosiasiallista edunsaajaa ei pystytä tunnistamaan tai tosiasialliselle edunsaajalle säädetyt edellytykset eivät täyty, tosiasiallisina edunsaajina pidetään tarkasteltavana olevan oikeushenkilön hallitusta tai vastuunalaisia yhtiömiehiä, toimitusjohtajaa tai muuta vastaavassa asemassa olevaa henkilöä.

Tosiasialliset edunsaajat muissa tapauksissa:

- **Yhdistykset:** yhdistysrekisteriin merkityt hallituksen jäsenet

- **Uskonnolliset yhdyskunnat:** uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin merkityt hallituksen jäsenet

- **Säätiöt:** säätiörekisteriin merkityt hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet

- **Asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt:** kaupparekisteriin merkityt hallituksen jäsenet

- **Pörssiyhtiöt:** Tosiasiallista edunsaajaa ei tarvitse tunnistaa, jos asiakas on pörssiyhtiö eli yhtiö, jonka arvopaperi on kaupankäynnin kohteena (Suomessa Nasdaq Helsingin päälistalla). Ilmoitusvelvollisen tulee kuitenkin aina tarkistaa, missä pörssissä yhtiö on listattu ja etenkin, jos se on listattu EU:n ulkopuolella, kiinnittää huomiota maakohtaiseen riskiin ja omistuksen hajaantumiseen.

- Ulkomaisen trustin tosiasiallisista edunsaajista ks. oppaan kohta 3.11.

[*Asianajotoimisto voi halutessaan riskiarviossa tai menettelyohjeissa määritellä tosiasiallisten edunsaajien määrittämiseksi korkean riskin tilanteissa sovellettavan omistusosuuden myös rahanpesulakia alhaisemmalle tasolle, sillä alle 25 %:n omistusosuus asiakasyrityksessä voi joissain tapauksissa antaa viitteitä siitä, että henkilö käyttää muuten kuin omistusosuuden kautta tosiasiallisesti määräysvaltaa oikeushenkilössä*.]

[6] Säännös kattaa mm. osakassopimukseen perustuvan määräysvallan käytön, sekä tilanteet, joissa määräysvaltaa käytetään 1 ja 2 kohdan rajat alittavien omistusosuuksien tai äänimäärien välityksellä.

7. Poliittisen vaikutusvallan selvittäminen

Asiakkaan poliittinen vaikutusvalta selvitetään aina, kun toimeksianto on rahanpesulain soveltamisalan piirissä. Poliittinen vaikutusvalta voidaan jättää tapauskohtaisesti selvittämättä vain, jos asiakkaaseen tai toimeksiantoon liittyy vähäinen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski.

Asiakkaan poliittinen vaikutusvalta selvitetään kysymällä asiakkaalta tämän ammattia ja työnantajaa riittävällä tarkkuudella ennen toimeksiantosopimuksen laatimista. Asiakkaalta on hyvä lisäksi kysyä, onko kysymyksessä merkittävä julkinen virka tai tehtävä. Poliittisen vaikutusvallan selvittämiseksi tietoja voidaan päivittää myös esimerkiksi internetistä saatujen tietojen taikka kaupallisten toimijoiden tarjoamien tietolähteiden perusteella. Näin tulee toimia, mikäli on syytä epäillä asiakkaan antamien tietoja.

Jos asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai hän on tällaisen henkilön perheenjäsen tai henkilö, jonka tiedetään olevan tällaisen henkilön läheinen yhtiökumppani, asianajajan on tehtävä seuraavat toimenpiteet:

1. Asiakassuhteen aloittaminen tai jatkaminen tällaisen henkilön kanssa edellyttää asianajotoimistossa ylemmän johdon hyväksyntää – hyväksynnän antaa asianajotoimistossamme [*KUKA*].
2. Asianajajan on selvittävä toimeksiannossa käytettävien varojen alkuperä kysymällä asiasta asiakkaalta ja pyytämällä tositteita.[7]
3. Asianajajan on järjestettävä tehostettu jatkuva asiakassuhteen seuranta.

Poliittista vaikutusvaltaa sisältävät tehtävät:

- **Suomalainen virka tai tehtävä:** Mikäli henkilö on suomalaisessa tehtävässä, tarkistetaan PEP-asetuksesta täältä, onko kyse sellaisesta merkittävästä julkisesta tehtävästä, jossa toimivaa henkilöä on pidettävä poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä.

- **Ulkomainen tehtävä:** Mikäli henkilö on ulkomaisessa tehtävässä**,** ulkomaiset merkittävät julkiset tehtävät, joissa toimivaa on pidettävä poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä, määräytyvät suoraan rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 11 kohdan perusteella ja tehtävät voi tarkistaa täältä.

Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäseniä ovat:

a. avio- tai avopuoliso tai kumppani, joka kunkin maan lainsäädännössä rinnastetaan aviopuolisoon;
b. lapset ja heidän aviopuolisonsa tai edellä tarkoitettu kumppaninsa; ja
c. vanhemmat.

Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppaneita ovat:

a. kaikki luonnolliset henkilöt, joiden tiedetään olevan yhteisöjen, elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yhteisomistajia ja edunsaajia tai joilla tiedetään olevan mikä tahansa muu läheinen liikesuhde poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tai tämän perheenjäsenen kanssa; ja

[7] On huomattava, että sellaisiin poliittisesti vaikutusvaltaisiin henkilöihin, jotka toimivat merkittävässä julkisessa tehtävässä valtiossa, jossa lahjonta on laajalle levinnyttä, liittyy muita korkeampi riski. Tällaisten asiakkaiden osalta varojen alkuperää on selvitettävä erityisen tarkasti.

b. kaikki luonnolliset henkilöt, jotka ovat sellaisten yhteisöjen, tai elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yksinomistajia ja edunsaajia, joista tiedetään, että ne on tosiasiassa perustettu poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön eduksi.

Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsenen ja yhtiökumppanin asema lakkaa sillä hetkellä, kun itse poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö ei enää toimi merkittävässä julkisessa tehtävässä. Henkilön itsensä osalta on vähintään 12 kuukauden ajan tehtävän päättymisestä lukien otettava huomioon henkilöön liittyvä riski ja sovellettava asianmukaisia riskiperusteiseen arviointiin perustuvia toimenpiteitä siihen asti, kun kyseiseen henkilöön ei enää katsota liittyvän suurempaa riskiä (ResL 3:13.4).

8. Tehostettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus

Tehostetulla asiakkaan tuntemisella tarkoitetaan sitä, että asiakkaasta, asiakkaan taustoista ja liiketoimen sisällöstä hankitaan normaalia kattavampia tietoja, saadut tiedot varmistetaan luotettavasta lähteestä ja asiakassuhdetta seurataan tehostetummin.

Asianajajalta edellytetään tehostettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi, kun:

1. *Maantieteelliset riskit:* Asiakkaalla tai liiketoimella on liittymäkohta valtioon:
   a. joka on Euroopan komission yksilöimien korkean riskin valtioiden luettelossa[8];
   b. joka on merkitty FATF:n niin sanotulle mustalle tai harmaalle listalle[9];
   c. joka on merkitty veroasioissa yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskevaan EU-luetteloon[10]; tai
   d. joka on Euroopan talousalueen ulkopuolinen valtio, johon kohdistuu Euroopan unionin tai Yhdistyneiden kansakuntien määräämiä pakotteita, vienti- tai tuontikieltoja taikka vastaavia[11].

2. *Etätunnistaminen*: Asiakkaan kohdalla on hyödynnetty etätunnistamista ja asiakkaan henkilöllisyyttä ei ole todennettu vahvalla sähköisellä tunnistusvälineellä.

3. *Poliittinen vaikutusvalta:* Asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja on, tai on ollut, poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai tällaisen henkilön perheenjäsen tai yhtiökumppani.

4. *Korkeampi riski:* Tapaukseen liittyy muutoin asianajajan **riskiarvion perusteella tekemän arvion** mukaan tavanomaista suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Liiketoimi toteutetaan esimerkiksi asianajajan kokemuksen mukaan epätavallisissa olosuhteissa taikka yrityksen omistussuhteet vaikuttavat epätavallisilta tai tarpeettoman monimutkaisilta verrattuna yrityksen liiketoiminnan luonteeseen. Lisää esimerkkejä tavanomaista suuremman riskin tilanteista voi katsoa rahanpesuasetuksesta.

Se, minkälaista tehostettua tuntemista ilmoitusvelvollisen tulisi noudattaa, riippuu siitä, miksi ilmoitusvelvollinen noudattaa tehostettua tuntemista.

---

[8] Luettelo löytyy osoitteesta https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-international-level_en

[9] FATF:n musta ja harmaa lista: https://www.fatf-gafi.org/en/countries/black-and-grey-lists.htm

[10] Luettelo löytyy osoitteesta https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/#countries

[11] Tällaiset valtiot löytää EU:n sanktiokarttapalvelusta osoitteesta: https://www.sanctionsmap.eu/#/main

- Jos tehostettu tunteminen on seurausta yllä olevan listan kohdista 1a, 2 ja 3 (komission yksilöimä korkean riskin valtio, etätunnistaminen ja poliittinen vaikutusvalta), on rahanpesulain 3 luvun 11, 13 ja 13 a §:ssä kuvattu tehostetun tuntemisvelvollisuuden sisältö. Tällöin tulee soveltuvin osin soveltaa myös rahanpesuasetuksen 2 §:n säännöksiä. Esimerkiksi, kun asiakas on etätunnistettu vahvalla sähköisellä tunnistusvälineellä, eikä toimeksiantoon tai asiakkaaseen liity riskiä kohottavia tekijöitä, asianajajan ei ole välttämätöntä soveltaa rahanpesuasetuksen 2 §:n säännöksiä.
- Jos tehostetun tuntemisen velvollisuus on seurausta listan kohdista 1b—d ja 4 (muut maantieteelliset riskit ja tapaukseen liittyvä muu korkea riski), on enemmän harkintavaltaa niiden tehostetun tuntemisen menettelyiden suhteen, joita käytetään. Tällöin on kuitenkin noudatettava rahanpesuasetuksen 2 §:n tehostettua tuntemismenettelyä koskevia tarkempia säännöksiä.

Tehostettua tuntemisvelvollisuutta noudatettaessa on tehostettava yksittäisiä tai kaikkia tuntemistoimia niiden ajoituksen tai toistuvuuden sekä tuntemistietojen määrän ja lähteiden osalta. Lisäksi asiakkaan tuntemistietoja tulee päivittää tavallista tiheämmin ja jatkuvaa seurantaa tulee toteuttaa tavallista tiheämmin asiakassuhteessa tapahtuvien muutosten ja tavanomaisesta poikkeavien liiketoimien havaitsemiseksi. [*Määrittele, missä tehostetun tuntemisvelvollisuuden tilanteissa toimistossa hankitaan ylemmän johdon suostumus asiakassuhteen aloittamiselle tai jatkamiselle ja keneltä se pyydetään.]*

Tehostettua tuntemismenettelyä noudattaessa on varmistettava asiakkaan antamat tuntemistiedot yhdestä tai useammasta luotettavaksi arvioidusta lähteestä. Jos se on tuntemismenettelyn toteuttamiseksi tarpeen, tulee hankkia:

1. varojen alkuperää koskevia tietoja, esim. verotustiedot tai tilinpäätöstiedot;
2. tiedot liiketoimeen liittyvien varojen määränpäästä;
3. tiedot asiakkaan tosiasiallisen edunsaajan harjoittamasta liiketoiminnasta

9. Tuntemistiedot, niiden päivittäminen, säilyttäminen sekä poistaminen

Asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevat asiakirjat ja tiedot tulee olla ajantasaisia. Tämä tarkoittaa, että muutos tietoihin kirjataan, kun se tulee toimiston tietoon. **Mikäli toimeksianto on jatkuva, tulee tuntemistiedot päivittää säännöllisesti.** Toimistossa tuntemistiedot päivitetään seuraavalla aikataululla:

- korkean riskin asiakkaiden ja toimeksiantojen tiedot päivitetään vuosittain
- normaalin riskin asiakkaiden ja toimeksiantojen tiedot päivitetään kahden vuoden välein
- matalan riskin asiakkaiden ja toimeksiantojen tiedot päivitetään kolmen vuoden välein.

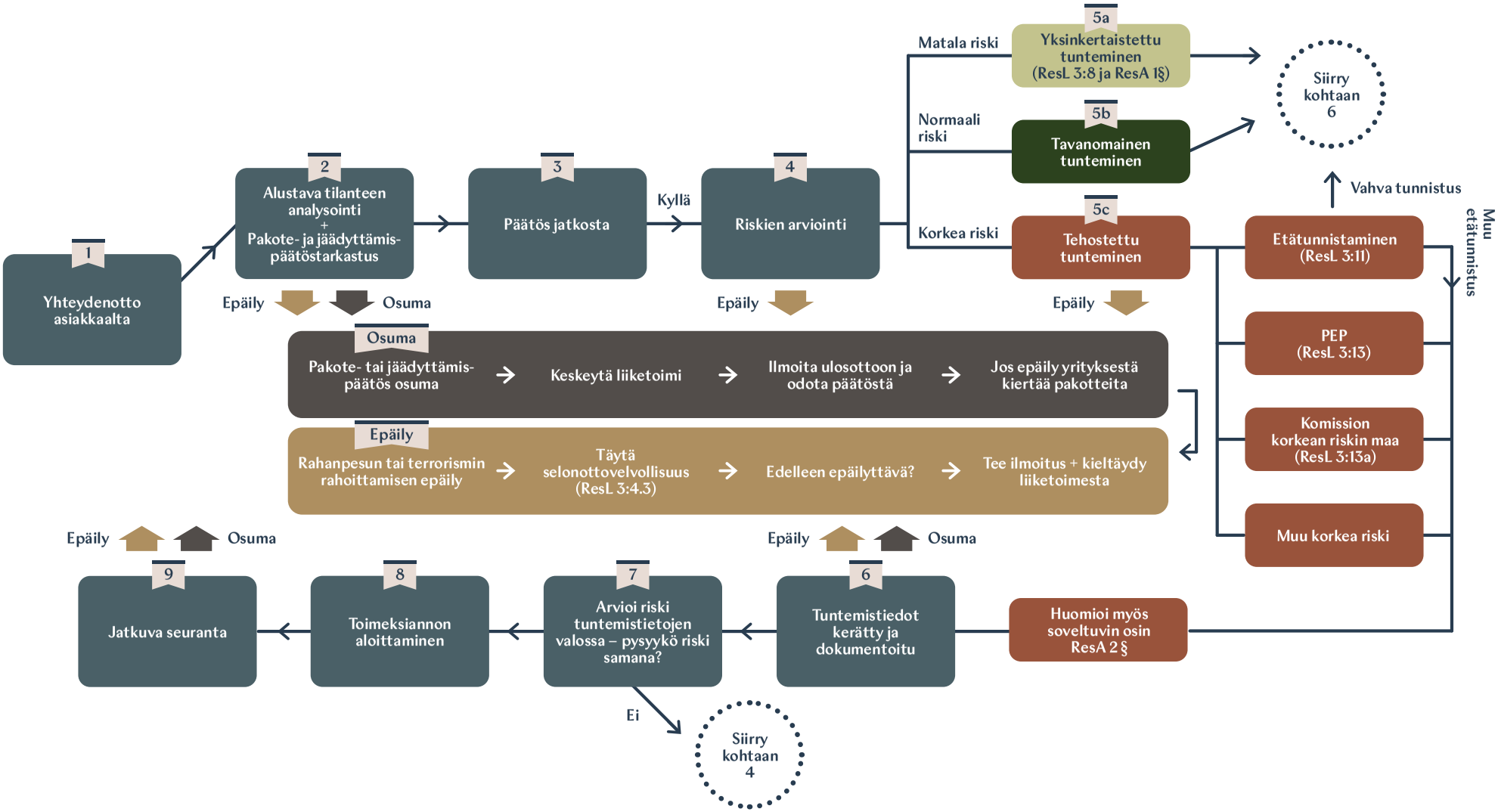
Asianajajan on ilmoitettava asiakkaalleen, että tämän tuntemistietoja ja muita henkilötietoja voidaan käyttää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen tutkintaan saattamista varten, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu (ResL 3:3.4). [*Tämän ilmoituksen voi esimerkiksi liittää siihen lomakkeeseen, jolla asiakkaalta pyydetään tuntemistietoja*.]

Rahanpesulaki velvoittaa, että asiakkaan tuntemistiedot on säilytettävä luotettavalla tavalla viiden vuoden ajan vakituisen asiakassuhteen päättymisestä. Suomen Asianajajien asiakirjojen säilyttämistä koskevan ohjeen (B 10) mukaan toimeksiantoa koskeva materiaali on kuitenkin säilytettävä lähtökohtaisesti vähintään 10 vuotta toimeksiannon päättymisestä ja sen jälkeen tietoja on säilytettävä siltä osin kuin esteellisyyksien selvittämiseksi ja asianajajan oikeusturvan kannalta on tarpeen ja ellei asiakkaan kanssa ole muuta sovittu.[12] *[Kirjaa tähän, mihin ja miten tuntemistiedot tallennetaan. Tietojen säilyttämisessä tulee huomioida, että tietojen tulee olla myös toimistotarkastuksella kohtuudella saatavilla. Kirjaa myös se, miten tietojen poistaminen käytännössä hoidetaan.]*

10. Vastuut ja koulutus

Kaikki toimeksiantoja hoitavat asianajajat ja muu henkilöstö ovat velvollisia noudattamaan tätä ohjetta. Toimiston johto vastaa ohjeen ajantasaisuudesta, sisäisestä valvonnasta ja henkilöstön säännöllisestä koulutuksesta. [*Mikäli toimistossa on enemmän kuin yksi osakas, kirjaa tähän, kuka vastaan ohjeen säännöllisestä päivittämisestä ja sen valvomisesta, että henkilökunta ja muut osakkaat noudattavat rahanpesusääntelyn asettamia velvoitteita ja toimiston ohjetta.]*

[12] Asiakassuhde voidaan katsoa päättyneeksi, jos asiakas ei seuraavien viiden vuoden aikana toimeksiannon päättymisestä anna asianajajalle uutta toimeksiantoa.

1
Yhteydenotto asiakkaalta
2
Alustava tilanteen analysointi + Pakote- ja jäädyttämis-päätöstarkastus
3
Päätös jatkosta
Kyllä
4
Riskien arviointi
Matala riski
5a
Yksinkertaistettu tunteminen (ResL 3:8 ja ResA 1§)
Normaali riski
5b
Tavanomainen tunteminen
Korkea riski
5c
Tehostettu tunteminen
Siirry kohtaan 6
Vahva tunnistus
Muu etätunnistus
Etätunnistaminen (ResL 3:11)
PEP (ResL 3:13)
Komission korkean riskin maa (ResL 3:13a)
Muu korkea riski
Epäily
Osuma
Epäily
Epäily
Osuma
Pakote- tai jäädyttämis-päätös osuma
Keskeytä liiketoimi
Ilmoita ulosottoon ja odota päätöstä
Jos epäily yrityksestä kiertää pakotteita
Epäily
Rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen epäily
Täytä selonottovelvollisuus (ResL 3:4.3)
Edelleen epäilyttävä?
Tee ilmoitus + kieltäydy liiketoimesta
Epäily
Osuma
Epäily
Osuma
9
Jatkuva seuranta
8
Toimeksiannon aloittaminen
7
Arvioi riski tuntemistietojen valossa – pysyykö riski samana?
6
Tuntemistiedot kerätty ja dokumentoitu
Huomioi myös soveltuvin osin ResA 2 §
Ei
Siirry kohtaan 4